

'Vierentwintig gedetineerden vroegen al euthanasie aan'

Vier vragen aan VUB-onderzoekster Caroline Devynck over psychisch lijden in cel

Een lange celstraf kan in een aantal gevallen zorgen voor zwaar psychisch lijden en zelfs leiden tot euthanasieverzoeken van gedetineerden. Dat blijkt uit een studie van de Vrije Universiteit Brussel. Onderzoeker in de criminologische wetenschappen Caroline Devynck legt de belangrijkste bevindingen van haar doctoraatsstudie uit.

(SA)

Hoe zijn jullie te werk gegaan?

Devynck: "We hebben een kwalitatief onderzoek uitgevoerd op basis van de levensverhalen van zestien gevangenen in combinatie met een analyse van hun gevangenisdossiers. De kandidaten werden geselecteerd op basis van hun euthanasieverzoek op grond van ondraaglijk psychisch lijden."

Hoe vaak vragen gedetineerden om euthanasie, en waarom?

"Vanaf begin 2013 tot 2017 werden er 24 euthanasieverzoeken op basis van ondraaglijk psychisch lijden gericht aan het zogenaamde 'ULteam' (Uitklaring Levenseinde-team, SA). Deze gevangenen hadden een verhoogde psychische kwetsbaarheid vanwege psychiatrische aandoeningen."

Wat zijn de belangrijkste vaststellingen van het onderzoek?

"Alle participanten zitten een lange straf of een internering van onbepaalde duur uit. Hun lijden bestaat uit een complex geheel van factoren waarbij de lange duur van de detentie, de gevangeniscontext en het gebrek aan toekomstperspectieven rond hun re-integratie een belangrijke rol spelen.

"Ook sociale contacten zijn belangrijk. Er is een groot verschil vastgesteld bij gedetineerden die nog sociale contacten hebben en nog bezoek krijgen van buitenaf. Dat is echt cruciaal voor het mentaal welzijn van gedetineerden. Als de detentieduur toeneemt, gecombineerd met minder sociale contacten vanwege die detentieduur, neemt het psychische lijden van gevangenen toe. Dat zagen we ook gebeuren bij gedetineerden die werden overgeplaatst naar een andere gevangenis en daardoor minder goed contact konden onderhouden met familie. Ik heb anderzijds twee euthanasieverzoeken zien wegvallen tijdens ons onderzoek omdat de relatie met familieleden werd hersteld.

"Er werd ook vastgesteld dat de combinatie van een hoge leeftijd en zeer lange straffen ervoor zorgt dat sommige mensen re-integratie niet meer zien zitten. Deze gevangenen maken zich zorgen over hun mogelijke plaats in de samenleving, het vinden van een woning, maar vooral hoe hun leven nog zin kan hebben. Dat leidt tot hopeloosheid en psychisch lijden."

Wat zijn jullie beleidsaanbevelingen?

"Het is belangrijk dat er al aan de problemen van de gedetineerden wordt gewerkt vanaf het begin van hun detentie en dus niet na verschillende jaren, zoals nu soms het geval is. Zo kan er betekenis gegeven worden aan de detentie.

"Een andere aanbeveling is dat men meer rekening zou kunnen houden met specifieke noden van gedetineerden. Dat is van wezenlijk belang voor gedetineerden en hun mentaal welzijn, maar is ook in het belang van de samenleving.

"Tot slot kwamen enkele mensen niet in aanmerking voor re-integratie omwille van een veiligheidsrisico. Gevangenen moeten helpen re-integreren, maar als dat echt geen optie is, is de vraag of een 'longstay' (een beveiligde omgeving met een ander regime, SA) eventueel geen humaner alternatief is dan ze in de gevangenis te laten."
